Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA



УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250.

РІК LXXXIX. Ч. 240. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го ГРУДНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 18, 1982 No. 240. VOL. LXXXIX.

О. крилошанин В. Джиджора– „Людина року"

Пітсбург, Па. (В.Я.). — Українське Технологічне Товариство в Пітсбурзі, яке об'єднує професіоналістів різних ділянок і яке існує вже 12 років, влаштовує кожного року при кінці листопада розвагову імпрезу, чистий дохід з якої йде на стипендії для українських студентів. Супровідною метою такої імпрези є відзначення „Людини року" за її особливі заслуги в житті української громади. Таке відзначення, схвалюване УТТ, почали давати в 1974 році, коли людиною року обрано інж. Михайла Комічака, визначного громадського діяча і довголітнього директора Української Радіопрограми для Пітсбургу, західньої Пенсильванії і сусідніх стейтів.



Отець крилошанин Василь Джиджора

На цьогорічній імпрезі в суботу, 27-го листопада, відзначено як „Людину року" 87-річного отця крилошанина Василя Джиджору, пароха української католицької церкви св. Юрія в Пітсбурзі.

Після вступного слова голови УТТ адв. Миколи Котова мґр Марта Пісецька-Фарлі, член управи УТТ і голова Номінаційної комісії, зреферувала численним присутнім найголовніші етапи життя о. крилошанина та його заслуги для Церкви і українського народу на протязі його 53-річної священицької праці. З цього періоду двадцять років припадає на працю в Пітсбурзі. Тут побудував отець нову чудову церкву св. Юрія у візантійському стилі з іконостасом мистецької роботи Святослава Гординського. Своєю ревною душпастирською працею о. Джиджора з'єднав собі любов і співпрацю раніше пасивних парафіян, і сьогодні його парафія розмірно сильна і одна з кращих у дієцезії. Він зберігає і закріпляє український церковний обряд, архітектурні цінності й українську духовну традицію. Тепер, не зважаючи на свій похилий вік і слабосилля, при підтримці своїх парафіян намагається побудувати в Пітсбурзі великий дім для старших віком громадян, американських українців.

Після того, як Марта Фарлі зреферувала заслуги о. Джиджори вручено йому грамоту „Людина Року".

Отець Джиджора подякував УТТ за шану й відзначення та в своєму слові згадав про свій важкий життєвий шлях. Служив він в Українській Галицькій Армії, пережив з нею „чотирикутник смерти", а після упадку української держави вступив до Духовної Семінарії у Львові і став священиком. Наголошуючи важливість Церкви в житті українського народу, він підкреслив особливу потребу виховування нашої молоді в релігійному дусі, в нашому обряді і в любові до українського народу. „Як цього не буде, — сказав о. Джиджора, то наші церковні храми, що ми їх з таким трудом ставили, опустіють, а як не буде наших Церков, то українська спільнота в розсіянні завмре".

Отець Володимир Яворський, парох православної церкви св. Володимира в Пітсбурзі, висловив признання Управі УТТ за те, що в схвалюванні відзначення „Людини року" вона бере до уваги як громасько-культурні, так і церковно релігійні заслуги людини, бо ці дві ниви взаємно одна одну доповняють і лише в їх об'єднанні лежить повнота заслуг для такого відзначення.

Співом трикратного „Многая літа" „Людині року" закінчено цю частину корисної програми розважально-культурного вечора.

ВИЙШЛА ДРУКОМ КНИЖКА В. БАРАГУРИ „КАЛИНОВИЙ МІСТ"

Джерзі Ситі, Н.Дж. — У в-ві „Свобода" на днях появиться друком та поступить в продаж чергова книжка відомого автора і педагога, незмінного редактора дитячого журналу „Веселка" від часу її появи 30 років тому, проф. Володимира Барагури, „Калиновий міст". Книжка була готова рік тому, але її поява друком припізнилася з незалежних від видавництва причин, через комплікації в чужій переплетні.



Володимир Барагура — (поменшене фото з портрету в книжці).

„Калиновий міст" — це, в окресленні автора, „збірка споминів-розповідок з дитячих років у Немирові і з життя учнів Яворівської гімназії в 1914-1928 роках". Вона має 220 сторінок та чотири головні частини: 1. Немирів — містечко мого дитинства; 2. „Ой, хто там не бував, де я явір вирубав"; 3. „Гей, пластуни, гей, юнаки" та 4. Перше кохання.

У цих чотирьох частинах надруковано разом усіх 43 „спомини-розповідки" з життя та всіляких „пригод і нагод" нашої дітвори та шкільної молоді в тих часах. Кожне оповідання-спомин починається відповідною ілюстрацією у виконанні артиста-маляра Зеновія Онишкевича, який виконав також промовисту мистецьку обкладинку книжки.

Написання тієї книжки, її зміст і мета та значення її назви вияснює сам автор у своїй вступній передмові до книжки „Калиновий міст", передрукованій на іншому місці в цьому числі „Свободи".

До речі, проф. В. Барагура, автор книжки „Калиновий міст", є лавреатом Літературного Фонду ім. Ів. Франка, одержавши цього року першу нагороду в ділянці літератури для дітей за свою книжку „Меч і книга".

Книжка коштує 12 долярів і її можна набути в книгарні „Свободи", 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302.

ПОВАЖНИЙ СПАД ПОДОРОЖНІХ, високі кошти палива — це головні причини, що всі летунські лінії мусять зменшити свій персонал та число літаків. В загальному летунська індустрія втратила в останньому році біля 2 більйони дол. на міжнародних летах і 2,1 більйона дол. сподівається втратити в наступному році.

АЛЬМАНАХ УНСОЮЗУ НА 1983 РІК ВЖЕ ВИСИЛАЄТЬСЯ

Джерзі Сити, Н.Дж. — Протягом наступного тижня йтиме до читачів „Свободи" і членів Українського Народного Союзу, які виявили в минулому році на окремих картках своє бажання отримати цей „Альманах-Календар — 1983", чепурна, з прегарною різнокольоровою обкладинкою мистця Богдана Титли, публікація з багатим і цікавим змістом.

Альманах УНСоюзу на 1983 рік вже появився і розсилається. Коштує він, як і ранішими роками лише 8 долярів.

На зміст Альманаха-Календаря складаються статті -есеї про Голокост України — штучний голод, зорганізований большевицкою Москвою в 1932-1933 роках, українською і англійською мовами; ювілейні статті, присвячені 90-річчю „Свободи", найстаршого українського щоденника у вільному і взагалі — у всьому світі; статті-писання на теми історичні, церковні, літературні та загальносвітові, і окремий відділ — художньої прози і поезії.

Особливою прикрасою цієї „книги року" є доповідь -есей молодого американського вченого, наукового співробітника УНІГУ д-ра Джеймса Е. Мейса про „Рукотворний голод 1933 року в Совєтській Україні: що сталося і чому?", що його він виголосив на спеціяльній Інтернаціональній науковій конференції, присвяченій всім Голокостам і геноцидові, в Тель Авіві, Ізраїль, влітку 1982 року. Ця 32-сторінкова стаття англійською мовою напевно стане підручним матеріялом для кожного українця і українки та для українських дітей і молоді в їх розмовах з неукраїнцями про цю трагедію, принесену на большевицьких багнетах в Україну.

Всі, які бажають дістати цю вартісну публікацію, але її ще не замовили, можуть це зробити, пишучи на адресу „Свободи" і присилаючи належність — згадані вісім долярів.

Пластуни Ню Йорку вшанували свого добродія

Ню Йорк, Н.Й. — В неділю, 12-го грудня ц.р. тут в Пластовому Домі відбулося скромне, але достойне свято.

В присутності понад 50 запрошених гостей та пластунів сеніорів відслонено вмуровану у великій залі Пластового Дому пропам'ятну таблицю на пошану великого приятеля і добродія Пласту в Ню Йорку сл. п. інж. Романа Баранського.

Сл.п. інж. Р. Баранський був одним із промоторів і найбільших ентузіястів купівлі та перебудови Пластового Дому в Ню Йорку. Спершу як голова Комітету купна пластового дому, а відтак як голова Дирекції Пластової Фундації, своєю працею та своїм невичерпним ентузіязмом допровадив із групою співробітників, членів Пластприяту і Пласту, до купна дому при ч. 144 Другої авеню, а відтак до повної перебудови того дому, щоб зробити його догідним для зайнять пластової молоді. Коротко після завершення того великого доброго діла інж. Р. Баранський помер на серцеву атаку в серпні 1972 року.

Впродовж 10-ох років він віддав ввесь свій час і сили для добра пластової молоді не лише в Пластовій Станиці Ню Йорку, але і в дії ці. ї пластової організації на терені ЗСА, як довголітній представник Пластприяту у Крайовій Пластовій Старшині і видавець „Листка Пластприяту", незвичайно цікавого журналу, призначеного для батьків пластової молоді.

Хоч Пласт у признання заслуг сл. п. інж. Р. Баранського іменував його ще за життя добродієм Пласту, пластуни в Ню Йорку бажали пам'ять про нього затримати напостійно у своєму домі. Це було саме причиною вмурування пропам'ятної таблиці, якою присвячено покійному велику привітну залю Пластового Дому.

Таблицю відслонила дружина сл. п. інж. Р. Барановського, Лідія. Присутні були також дочка із дітьми, сестра і брат з родиною. Від Дирекції Пластової Фундації вітав присутніх та провадив імпрезою пластун сеніор Богдан Михайлів, а промовляли пл. сен. Павло Дорожинський і Ольга Кузьмович. Перший, як колишній станичний Пластової Станиці в Ню Йорку і колишній голова Крайової Пластової Старшини, говотив про розвиток Пласту на терені Ню Йорку та величезний вклад праці і гроша для придбання дому, що тепер є власністю Пласту. Підкреслюючи заслуги у тому сл. п. інж. Р. Баранського, він згадав також інших його співробітників, зокрема архітекта І. Заяця та інженера Е. Яроша.

(Закінчення на стор. 4)

Президента спілки тімстерів засуджено

Чикаґо, Ілл. — Рой Л. Вілліямс, президент спілки водіїв вантажних автомобілів, і ще чотири, пов'язані з ним особи, були засуджені федеральним судом тут, у середу, 15-го грудня, за розтрату пенсійного фонду спілки та за намагання підкупити сенатора Говарда В. Кеннона, демократа з Невади, два роки тому для того, щоб він допоміг цим змовникам провалити в Конґресі небажане тімстерам законодавство.

Якраз у той час обговорювалося знесення твердих цін за перевіз товару великими вантажними автами, проти чого протестували шофери цих тягарівок, члени спілки. Після 11-годинних нарад лава присяжних засудила крім 67-ми річного лідера спілки також його спільника Аллена Дорфмана, чикаґського мільйонера, вже не раз судженого за шахрайство (доведене йому вже давніше пов'язання із зорганізованою злочинністю) і ще трьох дрібніших переступників закону, між ними Джозефа Ломбардо, спільника Дорфмана і зв'язкового з мафією. Сенатора суд не займав, але через цю затяжну і „нечисту" судову справу, розголошену широко пресою, сенатор Кеннон провалилився в осінніх виборах на перевибір його п'ятий раз до Сенату.

Р.Л. Вілліямс — вже третій президент спілки тімстерів за останні 25 років, що його засуджено за кримінальні потягнення. Найвідоміший з них був Джеймс (Джімми). Р. Гоффа. Чотирьох згаданих переступників закону можуть засудити навіть на максимальну кару по 55 років тюрми кожного, а тим часом вони за незвичайно високою кавцією є на волі: Дорфман — має внести кавцію 5 мільйонів дол., Дж. Ломбардо — два з половиною мільйони дол. Сам Р.Л. Вілліямс, поки роками відкликатиметься до різних апеляційних інстанцій по судовій драбині, навіть продовжуватиме очолювати спілку. Його каденція кінчається щойно в 1986 році, а він, як справа стоїть, не піде добровільно у відставку, хоч вже лунають голоси серед членства спілки, щоб він уступив, бо спілка і без нього має дуже багато клопотів.

ПРЕМ'ЄР ПОРТУГАЛІЇ МАВ РОЗМОВИ З РЕҐЕНОМ

Вашінгтон. — Президент Роналд Реґен продовжував у середу, 15-го грудня, переговори з прем'єр-міністром Португалії, заявляючи пізніше, що ЗСА постараються „поширити і укріпити" свої стосунки з Португалією.

Президент Реґен також сказав, що теперішні переговори про поновлення договору відносно американських військових баз на португальських Азорах „повинні прийти до швидкого і успішного завершення". Попередній п'ятирічний договір про ці бази кінчається в лютому 1983 року.

Стоячи поруч з Президентом перед Білим Домом, прем'єр-міністер Франсіско Пінто Бальсемао, 45-літній колишній журналіст, заявив, що зв'язки Португалії із ЗСА позначаються „динамічною живучістю".

Згадуючи про переговори щодо Азорських островів, Бальсемао сказав, що „Португалія є надійним партнером, який бажає повністю взяти на себе відповідальність в ділянці безпеки і спільних інтересів".

Бальсемао, засновник Португальської соціял-демократичної партії, який тепер очолює коаліційний уряд, прибув до Вашінґтону у вівторок, 14-го грудня, на дводенні розмови з президентом Роналдом Реґеном. Бальсемао зустрічався також з міністром оборони Каспаром Вайнберґером, міністром фінансів Доналдом Ріґеном, заступником державного секретаеря Кеннетом Демом та з деякими сенаторами і конґресменами.

Опозиція в Західній Німеччині створює труднощі

Бонн, Західня Німеччина. — Опозиційна соціял-демократична партія Західньої Німеччини в своїх намаганнях зобразити канцлера Гельмута Коля як некритичного прихильника політики президетна Роналда Реґена, почала відмежовуватися від американського становища в женевських переговорах про обмеження в системі ядерних ракет середнього засягу.

Перша ознака нового підходу появилася минулого тижня, коли президія партії під головуванням Віллі Брандта приняла плян Пола Варнке, колишнього голови американської комісії контролі зброєнь і роззброєння. Пропозиція Варнке означає різкий відхід від так званої стратегії „нульового вибору", згідно з якою ЗСА повинні зректися свого пляну розміщення ракет середнього засягу, якщо Совєтський Союз забере свою ракетну систему, націлену на Західню Европу.

Виглядає, що Варнке приймає давню і вперту совєтську вимогу, щоб окремі французька та британська ракетні системи були включені в женевський підрахунок і пропонує обмежене скорочення лише на 100 совєтських ракет типу СС-20, націлених на Західню Европу, та ліквідацію застарілих ракет типу СС-4 і СС-5. У відповідь на це американці не повинні розміщати в Західній Европі своїх ракет типу Першінґ-2 і кружляючих ракет.

У світі

РЕЧНИК АРМІЇ ЗСА в Західній Німеччині повідомив у середу, 15-го грудня, що в Дармштадті на півдні Німеччини, вибухом сильної бомби, яка була підложена в автомобіль, був поранений американський офіцер. Німецька поліція повідомила, що це був уже третій терористичний напад на американських офіцерів за останні два дні.

ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ БЕЗПЕКИ Ґватемалі продовжують розшуки лівих терористів, які у вівторок, 14-го грудня, викрали дочку президента Гондурасу і погрожують вбивством її, якщо не буде опубліковано в пресі ценральноамериканських країн їхня політична заява. Поліція проводить обшуки в домах.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ повідомив у середу, 15-го грудня, що американські та совєтські офіційні представники відбули у Вашінґтоні дводенні переговори про нерозповсюдження ядерної зброї.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ НА Мадридській конференції запропонував делеґатам конференції закінчити конференцію на весні наступного року. Едвард Бруннер запропонував дату 25-го березня, як делеґати почали готуватися до наступної 7-тижневої перерви в засіданнях, що тривають вже 25 місяців, на нарадах не було досягнуто майже жадного порозуміння. Мадридська конференція, яка є звітною конференцією про виконання Гельсінкських угод з 1975 року, зайшла в тупик через непорозуміння між Сходом і Заходом щодо питання прав людини.

ОФІЦІЙНІ ОСОБИ ІНДІЙСЬКОГО уряду повідомили з Делі в середу, 15-го грудня, що уряд знову післав підкріплення військами, щоб припинити колотнечу між індусами і мусулманами в місті Барода, де загинули вже 11 осіб, а 30 інших поранено.

ОФІЦІЙНІ ЛИВАНСЬКІ джерела повідомили, що в середу, 15-го грудня, Морріс Дрейпер, спеціяльний висланник президента Роналда Реґена, зустрічався вже з президентом Ливану Аміном Ґемаєлем і прем'єр-міністром Шафіком аль-Ваззаном, а потім поїхав до Ізраїля, щоб прилучитися до Филипа Габіба і продовжувати переговори з ізраїльцями про виведення чужинецьких військ з територї Ливану.

КОЛЮМБІЙСЬКЕ РАДІО повідомило у вівторок, 14-го грудня, що в Боґоті, столиці Колюмбії, загорілися дві цистерни, наповнені 4-ма мільйонами ґальонів бензини. Вогонь вийшов з-під контролі, а поліція евакувала 8,000 мешканців з сусідніх будинків.

КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТА, який програв у президентських виборах у Мадаґаскарі минулого місяця, був виключений в середу, 15-го грудня, з Верховної революційної ради. Це сталося після того, як він закликав до загального страйку з уваги на „шахрайські вибори" Мадаґаскарське радіо заявило, що Монжа Жоана виключили на спільному засіданні революційної ради та ради міністрів. Президентом на останніх виборах був обраний дотеперішній президент Дідієр Ратсірака.

ЗАХІДНІ КОРЕСПОНДЕНТИ передали з Польщі, що так зване „припинення" дії військового стану посилило, а не послабило суворі правила військового режиму, залишило в руках військової влади всю повноту влади і дало їй в руки нові додаткові засоби гноблення народу.

Валенсу арештували, щоб не промовляв

Варшава, Польща. — Польський військовий режим арештував у четвер, 16-го грудня, Леха Валенсу, лідера забороненої тепер вільної профспілки „Солідарність". Саме в цей день Валенса мав промовляти в Ґданську перед пам'ятником жертвам кривавої розправи над робітниками в 1970 році. Після дев'ятьох годин перебування в невідомості, увечорі, 16-го грудня, Валенса повернувся до своєї сім'ї. Його дружина Данута потелефонувала до кореспондентів і сказала що Валенса є вже вдома, але що він не готовий виголосити промову.

Цілий день не було жадного офіційного повідомлення про долю Валенси: не було відомо, чи він арештований, чи інтернований, чи просто його притримують, щоб він мовчав. Кілька годин перед тим, як він мав виступити з промовою, два чорні автомобілі під'їхали до будинку, де мешкає Валенса. Кілька агентів поліції вивели Валенсу з будинку, вкинули в один з автомобілів і від'їхали. Дружина Валенси, сказала тільки фоторепортерам, що „вони забрали його".

У дійсності організувати мітинґ під пам'ятником у цей холодний сльотливий день було б важко, але режим налякався цього історичного моменту, бо саме 16-го грудня припадає 12-та річниця розстрілу робітничих продовольчих бунтів у Польщі та друга річниця відкриття пам'ятника жертвам цих заворушень саме під час найбільших досягнень „Солідарности".

У ЗСА ЗРОСТАЄ ЧИСЛО БЕЗДОМНИХ

Вашінгтон. — У середу, 15-го грудня, столиця Америки, вперше від часів депресії початку 1930-их років, була місцем конгресового переслухання в справі бездомних американців, яких у ЗСА налічується від півмільйона до двох мільйонів осіб

Щоб врешті знайти приблизну розв'язку цій „крайовій ганьбі", як її називають деякі голосні критики з демократичного табору, Конґрес, а зокрема підкомісія Палати Репрезентантів помешкань і розбудови громад, переслухали під час дня офіційних осіб, представників міських інституцій, які мають займатися пристановищем для бездомних, і речників самих цих бездомних, багато хто з них мають бідолашних малих дітей на утриманні.

З цілоденних нарад з'явилася реальна картина страждань багатьох людей без даху над головою, де, — попри значну кількість чи то алькоголіків, чи то передчасно випущених хворих з психіятричних закладів, чи то інших одиниць з ментальних закладів, які не вміють і не вмітимуть дати собі раду в житті, — є ще дуже значна кількість так званих „нових бідних", які утворилися через безробіття. Це все люди, які переважно мали постійну працю по фабриках чи шахтах, що тепер зачинені. Багато з цих „нових бідних", продавши свою нерухому власність, пустились у мандри по Америці, шукаючи заробітку, якого вони не знайшли всупереч їхнім сподіванням і в інших стейтах. Тепер ці люди творять безперервний потік своєрідних „номадів", які тягнуться від міста до міста довгими рядами

У більшості міст і містечок, де ці бездомні спиняються, їм допомагають міські власті лише на те, щоб вони помандрували далі якнайшвидше. Це не розв'язує проблеми, а навпаки — скупчує цих бездомних по деяких містах, де існують для них хоч недосконалі, але все таки „домівки". Тому з увагою члени підкомісії також слухали таких представників міських рад, де є відносно ефективна програма. Наприклад, у Ню Йорку завжди існувало багато приміщень для бездомних чоловіків, а тепер є такі домівки і для жінок. На час зими, також у Ню Йорку і в інших містах, будівлі фортець-арсеналів (арморі) використовуються на тимчасові нічліги. Видатки на бездомних цього року становили 38 мільйонів долярів у Ню Йорку.

В Америці

З БІЛОГО ДОМУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що президент Роналд Реґен гостро скритикував сенатську Комісію за далекойдучі обмеження його пляну продукції нуклеарних ракет типу МХ, хоча в тому самому часі та ж сама Комісія асиґнування фондів одобрила суму 988 мільйонів дол. на продукцію тих нових атомових ракет. Комісія також рішила, що цієї суми не можна уживати поки цілий Конґрес не ухвалить проєкту. Хоч президент Реґен заповідає дальші зусилля за прийняття його первісного пляну, вже сам факт, що сенатська Комісія ухвалила бюджет на продукцію нових ядерних ракет становить „частинну перемогу" президента Реґена.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ бюджет в сумі 31,7 більйона дол. для фінансування різних програм — допомоги фармерам, випуску харчових купонів та поліпшення відживлення для дітей, тощо. Тому, що ця ухвала була проголосована в обидвох палатах Конґресу, ці фонди є тепер до диспозиції спеціяльних аґентств Уряду.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ у Вашінґтоні ухвалила резолюцію, яка вимагає, щоб японські автомобілі, імпортовані до Америки, мали певну мінімальну кількість американських складових частин і американського матеріялу. Ця резолюція пройшла в Палаті 215 голосами проти 188, і є тепер в Сенаті. Прихильники цієї резолюції твердять, що якщок вона стане законом, дасть працю тисячам робітників автомобільної індустрії.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ заявив, що Польща пошкодить тільки собі своїм рішенням обмежити культобмін із ЗСА. Недавно речник польського уряду заявив, що „американські розвідчі органи надуживають програмами культурно-наукової співпраці". Одним з перших кроків протиамериканської „пімсти" буде відмова польських віз для урядовців Інформаційного аґентства ЗСА. Аллен Ромберґ, речник того аґентства, заявив, що обвинувачення польського уряду є „всеціло безпідставні" і що в кінцевій аналізі поляки понесуть шкоду через обмеження певних культурних вимін, а не американці".

АМЕРИКА І 14 ІНШИХ членів Ради Безпеки ОН гостро засудили збройний рейд південно-африканських військових частин на Лесото минулого тижня і винесли резолюцію, яка вимагає негайного виплачення відшкодування для жертв цього агресивного нападу. Ця резолюція також признала право урядові Лесото давати політичний азиль для тих осіб, які втікають з Південної Африки. Речник південно-африкансього уряду заявив, що ці рейди мали на меті запобігти збройним нападам на Південну Африку, що їх переводять африканські повстанці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.06. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Соціяльне забезпечення — турбота Президента

Президентська крайова комісія для реформ соціяльного забезпечення, що її очолює Алан Ґрінспен і членами якої є представники обох привладних американських партій з перевагою республіканців, має перед собою важкі завдання — дати президентові Реґенові пропозиції щодо того, як врятувати програму соціяльного забезпечення, особливо так званий „Олд ейдж енд сурвайвирс іншуранс траст фонд". Як відомо, каса Соціяльного забезпечення було спорожніла і довелося позичити один більйон долярів, щоб каса була спромоглася виплатити громадянам-сеньйорам їхні чеки соціяльного забезпечення нещодавно.

Члени комісії досі не знайшли панацеї і натомість просили Президента висловити його думки, одноразово дораджуючи йому йти на компроміс з демократичними лідерами у Палаті Репрезентантів, щоб справу СЗ зрушити з мертвої точки, у якій вона опинилася через різномову поміж республіканцями й демократами в Конґресі, де вина падає неначе на одних демократів, як виходить із заяви Президента.

Найбільш ясно про це сказав сам президент Реґен, виступаючи на несподіваній пресовій конференції у вівторок, 14-го грудня, де він з докором закинув демократам у Конґресі, що вони роблять політику з соціяльного забезпечення, бо Реґен сам і його Адміністрація ще в 1981 році підносили питання кризи в системі соціяльного забезпечення, але це намагання Уряду було ударемнене демократами в Конґресі,„які зробили з цього політичний футбол, щоб тероризувати сеньйорів-громадян", — дослівно сказав Президент і пригадав зібраним принагідно про його вже 30-річну турботу справою якраз соціяльного забезпечення. Він казав: „Значно довше, ніж я обраний на урядовий пост, я постійно підносив це питання в моїх прилюдних виступах, вказуючи на актуарійну незбалянсованість у соціяльному забезпеченні, але рік тому, коли ми зробили пропозицію про це, її відхилено провідниками іншої (Демократичної) партії в Палаті Репрезентантів на тій підставі, що ніякого критичного стану в соціяльному забезпеченні не існує".На його ж думку вже тоді потрібна була розв'язка цього критичного стану в соціяльному забезепеченні, натомість призначено комісію, що якраз тепер кінчає один рік своєї праці.

Ця Президентська крайова комісія реформ соціяльного забезпечення весь останній рік вела досліди й пошуки відповіді, як зберегти систему соціяльного забезпечнення чинною, бо в її касі передбачається дефіцит на 200 більйонів долярів при кінці ще цієї декади, тобто до кінця 1980-их років. Щоб „вилікувати" систему соціяльного забезпечення існують дві можливості, обидві непопулярні серед виборців , тобто „політично небезпечні". Перша — збільшити фонд СЗ на 150-200 більйонів долярів протягом років 1983-

(Продовження на ст. 3)

Степан Женецький

ТВЕРЕЗА ОЦІНКА ГЕЛЬСІНКСЬКИХ УГОД

Президент Реґн слушно уважає що експансивний комунізм Москви якраз являє собою велику небезпеку для світу, і закликає Захід, що „треба щось робити", щоб протидіяти цій небезпеці. Під висловом „треба щось робити" президент Реґен мав на увазі, що треба творити демократичні рухи і допомогати їм внутрі імперії Совєтського Союзу.

Правда, після тієї ясної і недвозначної заяви президента Реґена, Державний секретар Шулц „вигладив" ці гострі слова Президента в цей спосіб, що мовляв ЗСА не будуть творити заколотів у комуністичних країнах, але вважають своєю відповідальністю „моральною і стратегічною" давати допомогу тим, хто намагатиметься впроваджувати там зміни.

Якщо мова про Гельсінкські Угоди, то Захід має першоклясний арсенал ненасильницької зброї в Кінцевому акті Гельсінкських Угод з 1975 року. Ця зброя є такою смертельною (у фігуральному значенні), що коли б її ужити, то Захід міг би тільки виграти, а ніколи не програти.

Ціль детанту

Гельсінкська конференція у 1975 рощі була найвищою точкою детанту (мирного співжиття), за допомогою якої Брежнєв і його дорадники надіялися виграти доступ до технології Заходу на низьких позичкових умовах, щоб уможливити Москві випередити Захід в мілітарній і економічній потузі та заволодіти світом.

Ці свої пляни Москві вдалося вповні осягнути на початку Гельсінкської конференції. Гельсінкську конференцію заплянувала сама Москва на те, щоб могти здобути для себе певні цілі, з яких вона деякі виявила, а деякі замовчала. Цілями, що їх Москва виявила, були розв'язання Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) і Варшавського Пакту, „незмінність" кордонів в Европі, що заіснували після Другої світової війни, що означало визнання сталінських територіяльних загарбань, та укладення умови, яка мала б силу мирового договору. Крім цього Москва мала таємну мету, що її вона не виявила, а це: відтягнення збройних сил ЗСА з Европи (що слідувало б як наслідок розв'язання мілітарних пактів) та психологічне, а як можливо то і мілітарне роззброєння Заходу так, щоб під прикриттям детанту Москва могла продовжувати свою загарбницьку політику.

Східні кордони

Та в бігу переговорів виявилося, що зі становища Москви Гельсінкські угоди стали для неї тільки частинно успішними. Мілітарні пакти (НАТО і Варашавський) не розв'язано, а тим самим американські війська залишилися в Европі, Щождо „незмінности" східньоевропейських кордонів, то жадна інша точка нарад не була так завзято і подрібно обговорювана зі сторони Заходу. Вкінці західні державні мужі признали Москві не „незмінні", а „непорушні" кордони, що означає, що ніхто зі сторони Заходу не вживе сили, щоб правним власникам повернути загарбані Совєтським Союзом території у Другій світовій війні.

Яку ціну заплатила Москва взаміну за її безсумнівні досягнення на Гельсінкських угодах? Дуже велику ціну, якщо Кінцевий акт був би зобов'язуючий, і нуль, якщо його не дотримано. А напевно його не дотримала Москва.

Теоретично ціна Гельсінкських угод находиться у т. зв. Третьому кошикові, значить у третій частині угод, що стосується прав людини. У третій частині угод Москва зобов'язалася шанувати права людини, дозволити на вільний в'їзд та виїзд з її території і вільне розповсюджування західніх інформацій у себе. А поступає вона зовсім навпаки: КҐБ посилило переслідування інтелектуалів і політичних дисидентів, Кремль, як і раніше, заборонив розповсюджувати всі ті західні книжки і періодики, які він уважає за шкідливі для себе, та продовжує випускати на Захід тільки контрольовані групи своїх горожан, провідниками яких є, як і раніше, урядовці КҐБ.

Від часу Кінцевого Гельсінкського Акту відбулися дві конференції для перевірки, як це передбачує т. зв. IУ Кошик (четверта частина угод) одна в Беоґраді, Юґославія, а друга в Мадриді, Еспанія. Беоґрад, це був направду показ примирливости Заходу супроти Москви по лінії: „Що ж можна було сподіватися? Вони ж, з рештою, росіяни!" В Мадриді Совєтській делеґації не пішло так легко, бо там провідником американської делеґації став Макс Кемпелмен,

(Продовження на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про те, що забуваємо

У дуже засніжену зимову неділю грудня в церкві св. Юра в Ню Йорку лавки світили пусткою і голос молодого проповідника хоча спокійний, дзвенів виразно аж до авдиторії, яка стояла у притворі. Це, однак, що говорив молодий приїжджий з Польщі було не такою проповіддю, як ми звикли тут слухати. Він звичайними, спокійними словами, чистою українською мовою розповідав нам про життя своїх парохіян-українців, виселенців із Лемківщини та інших західніх українських земель, що припали Польщі.

І саме може цією простою розповіддю, без патосу, декляматорського патріотизму, його слова вкарбовувалися у серця і душі всіх нечисленних слухачів, аж до болю. Він спокійно стверджував, що у тих українських переселенців немає боротьби між „новокалендарниками і старокалендарниками", немає голосів „за і проти патріярхату", немає поділу з приводу походження, а є лише одна суцільна українська спільнота. Він говорив про силу збереження своєї Церкви і своєї мови тому, що „нарід не може існувати без своєї мови" і багато іншого, що придалося б нам тут взяти собі за дороговказ.

А там, розказував він про важке життя, про біду, нестачу харчів, які видають „на картки", як колись у війні, про черги перед харчовими крамницями і про тримісячну чергу до шевця, щоб направити одним-одну пару взуття.

Між переліченими харчами, діловим голосом нашого священика, нам особливо запам'ятался одна однісінька чоколяда, що її дістають раз у місяць родини, в яких є діти. Ми мимохіть поглянули на декілька добре відживлених дітей, що були з батьками у церкві, пригадали усі відтовщуюч і „дієти", що їх переводять тут уже і для дітей, які звичайно товстіють саме із-за надмірного їдження солодкого і чоколяди, і здали собі справу як швидко у нашому добробуті ми забуваємо за тих, які його досі не мають.

Пригадалося, як багато вже років тому ми „новоприбулі" розповідали знайомим американцям про голод в часі воєнної завірюхи, Вони похитувала головами, заїдаючи при тому присмаки на гостині, де ми зустрічалися.

Чи не подібно робимо тепер? Ось перед близько роком проходила серед нашої спільноти, підхоплена всіми збірка на українських біженців з Польщі. Проминула і затихло про те, що в самій Польщі українські люди бідують і ще як бідують.

А тут зближаємося до святого Миколая до Різдвяних Свят і усі без вийнятку саме в гарячці закупівлі

(Закінчення на стор. 4)

Олександер Татомир

СПІШІМ З ДОПОМОГОЮ

II.

Пляни на майбутнє

На біжучу каденцію заплянований наступні завдання 1. Успішно завершити реєстрацію ЗУАДК-у в Державному департаменті; 2. Скоординувати акції Українських Допомогових Організацій на терені ЗСА; 3. Створити представництва ЗУАДК-у по більших осередках ЗСА, 4. Посилити допомогу переслідуваним братам і сестрам в Україні, Польщі та країнах Південної Америки; 5. Поширити допомогу старшим віком і немічним українцям, які живуть у невідрадних умовинах і потребують негайної допомоги;
6. Скріпити співпрацю з нашими центральними, крайовими та місцевими організаціями, зокрема з Ієрархією наших Церков та релігійними організаціями; 7. Затіснити зв'язки з молодечими й студентськими товариствами; 8. Координувати акції з організаціями в обороні національних і людських прав в Україні й на поселеннях; 9. Спішити з правною та матеріяльною допомогою українцям, яким закидають провини, базовані на фальшивих совєтських документах; 10. Для успішної харитативно-допомогової акції потворити відповідні підкомісії; 11. Активизувати всіх членів Екзекутиви; 12. В разі наглої потреби, на бажання заінтересованих, делеґувати представника ЗУАДК-у до країн, де є більша кількість потребуючих українців; 13. Посилити збіркові акції серед українського громадянства в ЗСА на допомогу потребуючим.

Перше засідання Екзекутиви

На перше засідання Екзекутиви, що відбулося 16-го листопада ц.р., загостив о. П.Бальцар, ЧСВВ, з Бразилії. відомий із енерґійного розподілу допомоги ЗУАДК-у тамошнім українцям. У 70-ти хвилинній доповіді він проглядно змалював важкі умовини побуту великої кількости наших земляків у Бразилії, які на 70 відсотків живуть з хліборобства. По містах є мало українців, бо части звільнення з праці надають ґарантії тяглости заробітку. Матеріяльний недостаток є теж причиною невеликої кількости місцевої інтеліґенції. Тамошні українці в подавляючій більшості—це нащадки давніших еміґрацій. Відрадним явищем є те, що наші хлібороби там зберігають у своїй масі українську мову. Церковні Богослуження правиться тільки українською мовою. Церква є майже єдиним організуючим чинником, Василияни та Сестри проводять там велику жертвенну працю. У семінарії находиться багато талановитих учнів. Допомога із ЗСА є конечною бо діти не мають обуви, старші одягу, а студентам бракує грошей на науку.

О. Бальцар прохав, щоб ЗУАДК вислав свого представника до. Бразилії, який на місці в часі стрічі з громадянством буде мати нагоду познайомитися з потребами не тільки матеріяльного, але й національно-культярного характеру. Потрібні там інструктори національних танків, народного мистецтва тощо, Галина Козак Левицька проробила корисну працю з тамошньою молод дю.

На цьому засіданні оформлено наступні комісії: Реєстраційну, Організаційну, Харитативно-допомогову, Іміграційну та Адміністративно-господарську. Д-р М. Ценко предклав плян успішної допомоги через створення відповідних Підкомісій, не забуваючи про політичних в'язнів в Україні та їхні родини.

Зареєстровано дев'ять нових організацій. Касир ЗУАДК-у д-р Б.Гнатюк предклав прелімінар бюджету на 1983 рік в сумі 90,000 долярів, в якому приходи й розходи балянсуються.

Обнімімо найменшого брата !

Зацікавлення працею ЗУАДК серед українського громадянства, вибір деяких нових людей до керівних органів, зокрема збільшення Екзекутиви й обсадження дотепер вакантного посту екзекутивного директора і намічення конкретного пляну допомоги всім потребуючим українцям запевняє, що ЗУАДК починає новий етап посиленої праці для добра української спільноти в розсіянні.

Не можемо дозволити на те, щоб у вільному світі українська людина без своєї вини, голодувала... ходила босоніж... вдягалася в подертий одяг... Не можемо спокійно глядіти на те, що наша талановита молодь немає змоги через недостачу грошей кінчати шкіл.

Не залишимо на поталу окупантам наших ідейних братів і сестер, що караються по тюрмах і концентраційних таборах Совєтського Союзу, не залишимо нашого гнобленого народу без промінчика надії на краще завтра!

Допоможім щедрими пожертвами ЗУАДК-ві тепер у святковий Різдвяний час— щоб він зумів гідно вив'язатися із своєї шляхетної місії. Хай ваша пожертва буде виявом щирої братньої любови та зрозуміння історичної хвилини!

Немов одна Шевченківська сім'я обнімімо ж найменшого брата—„нехай мати усміхнеться, заплакана мати!."

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Музичне матіне молодих талантів

Кожного року 72-ий Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку влаштовує імпрези, ціллю яких є представити наші молоденькі музичні таланти. Цього року праця дуже корисна, бо студенти музики, які ставлять перші кроки на естраді, вдоволено зауважують, що наші земляки цікавляться ними і тішаться їхніми осягами. В приємній, дружній атмосфері пубіка щедро оплескує молодих виконавців, щоб передати їм більшу самовпевність і свободу.

Цього року 14-го листопада в Українському Інституті Америки (УМА) відбулося музичне матіне молодих талантів, організоване 72-им Відділом Союзу Українок у Ню Йорку.

Орест Гарасимчук, учень Галини Мирошниченко -Кузьми (УМА) відіграв на фортепіяні твори Бортнянського, Баха, Бетговена, Шопена, Ґріґа ,Шуберта і Жука. Здібний Орест вміє оживити музику своїм власним відчуттям а при тому виявляє добрий технічний вишкіл; правильне почуття ритму і молодечий запал.

Оксана Харук, сопрано, студентка Джуліярд скул, позначається незвичайно ніжним, рівним камерним голосом. Молода співачка вміє орудувати вокальними засобами, які вміло і музикально пристосувала до арій і пісень Моцарта, Верді, Пуччіні, Стецюка і Гнатишина. Дискретною акомпаньяторкою при фортепіяні була Соня Шерег.

Одарка Полянська, арфістка, учениця Лєони Павлзен, заграла Ірляндський традиційний марш і твори Прата, Газельмана, Дуссека, Салядо і гопака.

Одарка гарно виконала ці п'єси і гарно виглядала при арфі. Їй варто дальше студіювати музику і розвивати її здібності на цьому, в нас рідкому, інструменті.

Ігор Пономаренко, скрипаль, учень Рафаеля Венке в УМА, виконав твори Гендля, Вальдеза і Монті. Він заграв їх сконцентровано, музично зріло і зі співним тоном.

Публіка сердечно оплескувала молодих виконавців. Ця мила імпреза закінчилася гарним прийняттям в іншій залі УІА.

Д.Г.К.

Володимир Барагура

КАЛИНОВИЙ МІСТ

(ВСТУПНЕ ДО КНИЖКИ „КАЛИНОВИЙ МІСТ")



Фотокопія (поменшена) кольорової обкладинки у виконанні мистця Зеновія Онишкевича

З мого життя — вигадка і дійсність.
Й. В. Ґете

Мої пісні над рікою часу — калиновий міст.
Б. І. Антонич, „Автобіографія"

Заки гитаг погне лектуру моїх споминів-розповідок, хогу познайомити його з ґенезою цієї збірки і розкрити символіку її заголовку.

Після прибуття до Америки в мене зродилася думка написати збірку оповідань-споминів з дитягих і юнацьких років, призагену не для молоді, а для дорослих про дітей і молодь. Але заробіткова праця, громадська діяльність, журналістигні зацікавлення, редаґування „Веселки" забирали в мене весь гас і творгу наснагу, так що ніколи було взятися за опрацювання тем. Цілий творгий задум, хог і не пішов повністю в забуття, застряг у глибині свідомости, пригадуючи себе інколи тихенько й несміливо. Однаге реальне життя кожен раз втискало його під поріг свідомости й заставляло мовгати.

Врешті цей приспаний і притологений задум став настирливо домагатися словесного вияву. Давно забуті події, переживання і сцени з дитягих та юнацьких гасів погали виринати з надр моєї підсвідомости в повній виразистості й стали набирати конкретних форм літературного твору.

Описані мною події й переживання мають реальну основу, вони перепущені однак крізь призму авторової уяви. Хог, переповідаюги їх, вживаю першої особи „Я", то це не знагить, що це все — мої власні переживання. „Я", це тільки літературно-мистецький засіб, бо тоді легше перевтілитися в дієвих осіб і транспонувати себе в їхню психіку. Героєм моїх споминів не є авторова особа. Герой — збірний. Це мої товариші забав з найменших років перебування в Немирові і з гасів навгання в яворівській гімназії. Центральною постаттю є Зердик, хог і він не є „гистим", конкретним психологігним типом, а злітком різних угнівських індивідів. Він теж не конкретна, а літературна постать, у яку я старався вдихнути життя.

Деякі події та переживання відносяться до інших людей, деякі взяті з мого дозрілого віку із спостерігання угнів, яких я вгив і виховував; вони перенесені і втілені в гаси моєї юности. Тому не слід дошукуватися в моїх розповідках хронологігної тяглости ги фактигної вірности. Проте, я намагався насвітлити і зобразити їх з тогки багення дитини ги юнака.

З того гасу пройшло поверх пів сотні років, а метою моїх спогадів є вигарувати перед гитагами ті гаси, що покрилися вже серпанком забуття і поволокою давнини. Не знаю, наскільки це мені, літній людині, вдалося.

Я свідомо вживаю провінціялізмів, льокалізмів і жарґону угнів яворівської гімназії, щоб віддати духа гасу і місцевий кольорит.

❦

Скажу ще про заголовок моєї збірки. Чому „Калиновий міст"? Загально відомою є народна пісня „З тої гори кам'яної"... У другій і третій строфах цієї пісні є пояснення заголовку моєї збірки:

Запрягайте коні в вози,
Коні вороні
Та поїдем доганяти
Літа молодії.

Ой, дігнав я літа мої
На калині-мості,
Літа мої молодії
Йдіть до мене в гості...

Калиновий міст — оцей незримий, уявний містигний міст в українському фолкльорі й у народній мітології та поетигній творгості, поєднує догасне з вігним, Боже з людським, реальне з вигаданим. Народ вірить, що прокладеним над бурунною тегією життьової рігки калиновим мостом, який єднає небо з землею, сходять з небесних висот на землю маленькі діти, а потім, втомлені життьовою мандрівкою, людські душі вертаються ним у вігність. Раніше ги пізніше кожна людина знайдеться потойбіг калинового мосту. І кожна людина на схилі свого віку з тугою поверне свій погляд у минуле, думкою злине в дитягі й юнацькі роки і в уяві дожене свої літа молодії на калиновому мості та запросить їх бодай на гасок погостювати в літнього мандрівника, який докінгує верстати свій життьовий шлях.

Думаю, що ці мої спомини-оповідання заспокоять не тільки мою тугу за юністю, але й тоскність багатьох гитагів, що так, як автор цих розповідок, знайшлися на потойбігному краєгку калинового мосту.

Соціяльне забезпечення...

(Продовження зі стор. 2)

1990 шляхом оподаткування ще вищого на цілі СЗ всіх працюючих американців, проти чого є Президент. Або ж другий вихід — значно урізати бенефіти соціяльного забезпечення, включно з підвищенням віку для отримувачів СЗ з 65-ти років на 68, і не зрівнювати виплат соціяльного забезпечення щороку згідно з інфляцією як досі тощо. Або ж треба зробити одне і друге. Здається, що це й крок, якщо не сьогодні, то завтра доведеться Конґресові і Адміністрації зробити.

І одна розв'язка і друга мають своїх прихильників і ворогів. Тим часом статистика каже таку річ, що тепер на кожного американця, який дістає чеки соціялного забезпечення, працює п'ять молодих і молодших американців; через два покоління (в році 2030-му) кожного отримувача соціяльного забезпечення вже утримуватимуть два з половиною працюючі, а це вже для них буде неймовірно важким тягарем. Потішити себе можна мало чим, хіба такою напівжартівливою-напівсерйозою пропозицією, як думка ввести якусь гру-льотерію на більшу всекрайову скалю, щоб поповнювати порожню касу СЗ, або ж відмовитися від видатків на оборону країни, що радять ліберальні законодавці, але таке рівнозначне самогубству для країни.

Справа мусить вирішитися незабаром, бо є факт, що каса СЗ вже порожня і без дальших позичок з інших публічних фондів, що призначені на інші цілі, вона не зможе виплачувати місячних чеків своїм відборцям.

А загал громадян в Америці лише дивується, що Президентові так утруднюють його працю самі ж законодавці, які мусіли б у цьому преважливому випадку дати всебічну підтримку Президентові в його намаганнях розв'язати проблему СЗ позитивно для загального добра.

Відзначення 40-річчя УПА в Байоні

Дня 31-го жовтня, в 5-ій год. по полудні, в Народному Домі в Байоні, Н.Дж., розпочався вечір, присвячений 40-літтю УПА. Організатором і душею цього вечора був М.Сірий. Для урочистого відзначення цієї дати було запрошено з Пассейку з Осередку СУМ-А танцювальний колектив „Лиман", керівник Роман Статкевич, який має кілька груп—дорослу, середню і дитячу—секстет бандуристів, керівник Володимир Васьків, і окраса програми—чоловічий хор „Гайдамаки", мистецький керівник О. Головацький, диригент В.Васьків.

Вечір почався молитвою. Після цього танцюристи „Лиману" в гарних українських строях розпочали мистецьку програму привітом—зверненням до громади, до українського народу, до України.

Ці молоді юнаки і дівчата а деякі зовсім діти, що не бачили рідної землі, з запалом проголошували слова привіту: „Ми пишаємось своєю чудовою мовою, гарними піснями й танцями, своїми героями, які, не шкодуючи життя свого, боролись в неймовірно тяжких умовах за волю Батьківщини. Ми горді з того, що ми українці і скрізь завжди будемо нести нашу любов до своєї неньки України". Глядачі прийняли цей привіт довготривалими оплесками. Потім у стрімкому танці понеслись юнаки і дівчата, виробляючи такі фігури і колінця, що важко було повірити, що вони аматори, закохані у танець, а не професійні танцюристі.

М.Сірий виголосив святкове слово, присвячене героям УПА та їхній героїчній боротьбі.

Танцюристів змінив хор „Гайдамаки" під диригуванням В.Васькова, який проспівав українську народну пісню „Набирали добровольців". Потім хор виконав ще дві пісні. На виступі цього хору варто зупинитись окремо. Цей колектив існує при осередку СУМ-А в Пассейку. „Гайдамаки", в першу чергу, прибавлюють слухачів своїм репертуаром вибраних патріотичних пісень і виконанням їх по-мистецьки зі справжнім юнацьким запалом. Добра дикція хористів, чистота виконання, зіспіваність, вміле користування „піано", „форте", проникнення у зміст кожної пісні відрізняє цей хор від інших аматорських колективів. Це великою мірою заслуга душі хору—диригента В.Васьківа, що безмежно закоханий у спів, бандуру, тощо. Сам він написав чимало віршів і музику до них.

Опісля виступив ансамбль бандуристів, що їх вчителем і керівником є В.Васьків. Бандуристи виконали з почуттям і майстерністю пісні „Чатовий незломний" муз. Юрченка, „Зголосився я в повстанці", „Ну, і що ж, як прийдеться умерти".

Ведучий програмою Зенко Галькович позповів про роботу Осередку, про тих, хто весь свій вільний час посвячує вихованню молоді і їздить на всі виступи танцювального ансамблю, контролює їх професійний рівень, прищеплює відповідальність до своєї справи. А ними є—Оленка Галькович і Олещук.

Вечір продовжувався. Вийшли дівчата-танцюристки, що почали „ткати" килим з яскравих стрічок —це танець „Прядівниці". Глядачі нагородили їх гарячими оплесками.

Останньою точкою був виступ хору „Гайдамаки", разом з яким співали бандуристи й окомпаньовували ім. Вони могутньо проспівали пісню В.Васькова „Крізь села дорогами" і „Полтавський рушничок" муз. Середи. Хор „Гайдамаки" зберегає українську культуру і не губиться у чужому морі. Бадьоро пролунала остання пісня „Вперед", пригадавши присутнім молодих повстанців, які йшли стежками лісів і лугів" й „із кулями серце вкладали в обріз", щоб здобути найдорожче на світі—волю своєму народові й Україні.

Тривалими оплесками нагородили вдячні глядачі виконавців.

Після концерту ще довго не розходилися люди і „гоміла Україна" в Народному Домі у Байоні.

Л.Ц.

Зустріч Товариства Угнівщина

У неділю, 26-го вересня ц.р., в залі Визвольного Фронту в Ню Йорку відбулася зустріч Товариства Угнівщина, присвячена 25-літтю ганебного виселення мешканців Угнова польською комуністичною владою на так звані Зємі одзискане. Товариство було засноване тут ще перед Другою світовою війною тодішніми емігрантами, а потім відновлене після надпливу нової еміграції, а довголітнім головою його був Микола Петришин. Товариство Угнівщина було одним із перших реґіональних товариств, що видало збірник „Угнівщина".

З'їзд відкрив голова Товариства Михайло Якубовський коротким вступним словом. Він привітав учасників З'їзду та вказав на ганебний вчинок польської влади, яка саме 35 років тому виселила мешканців цього невеличкого містечка і товаровими вагонами їх вивезено на „Зємі одзискане". Дальше ведення програми він передав В. Біликові, касирові товариства. До президіяльного стола засіли голова М. Якубовський, почесний голова М. Петришин, Зоня з Дорожинських Теслюк, Б. Лисяк, головний промовець і В. Білик, який керував програмою.

В. Білик прочитав привіти — уродженця Угнова Патріярха Української Православно-Католицької Церкви М. Журавецького з Чикаґо, від НТШ, за підписом д-ра В. Лева, який редагував історію Угнівщини й інші.

Головну доповідь виголосив Богдан Лисяк, який коротко пригадав історію Угнова, а потім зупинився на головній темі З'їзду — виселення ягнівських міщан з рідного Угнова.

Маленька дівчинка Ляриса Ґумовська вміло продеклямувала вірш „Про повстанців". У мистецькій програмі виступили артист Олексій Журба та Борис Весляр. До короткого слова зголосився Ярослав Ощудляк, який розповів про свій приємний побут в Угнові (як диригент церковного хору). Коротке слово мав М. Петришин, почесний голова нашого Товариства.

Ведучий програми В. Білик звернув увагу присутніх, що на стінах розліплені списки з прізвищами молодців Угнова, в числі 26 осіб, які загинули в рядах Української Повстанської Армії, між ними чотири брати патріотичної родини Онишкевичів. Він далі згадав, що Товариство Угнівщина не тільки гордиться тим, що видало свою історію, але також пожертвувало на різні цілі, як, наприклад, 1,000 дол. на Гарвард, 1,000 дол. на Патріярший Фонд, 250 дол. на католицький Семінар у Стенфорді, а також у багатьох випадках давало матеріяльну допомогу своєм землякам у Польщі. На закінчення першої частини З'їзду присутні проспівали „Боже Великий Єдиний".

Після цього відбувся спільний обід, під час якого присутні ще довго обмінювалися спогадами про рідну Угнівщину та висловлювали бажаня, щоб такі з'їзди відбувати у майбутньому.

Хоч на З'їзд прибуло лише 60 осіб, але це були представники з різних частин Америки і Канади. До успіху зустрічі чимало причинилися голова Товариства Угнівщина М. Якубовський з дружиною Марією, і М. Осташевський з дружиною Анною.

Володимир Білик

Відзначили роковини УПА в Сиракюзах

Громадські організації Сиракюз під патронатом УККА в червні 1982 року оформили Ювілейний комітет для відзначення 40-річчя створення Української Повстанської Армії, до якого увійшли: проф. д-р М.Богатюк, голова, д-р С.Клюфас і Л. Забич, заступники голови, М. Проскуренко, секретар; члени—проф. д-р І.Гвозда, мґр М.Логаза, П. Карпишин, М.Годжак, І.Волошин, М.Зарічний, П.Ткач, В. Майкович, В.Мельничук, мґр Г.Грицик, о. диякон д-р М.Ткач і мґр П.Маляр.

17-го жовтня ц.р. о год. 5-ій по пол. в залі Українського Народного Дому відбулося Свято—бенкет у 40-річчя створення УПА з участю 300 осіб. Цього ж дня перед полуднем Співану Службу Божу в намірені українського народу і Панахиду за поляглих воїнів УПА в українській католицький церкві св. Івана Хрестителя відслужив парох о. митрат В.Середович та сотрудник о. С.Фабрикас. О. 4-ій год. по полудні у зустрічі-коктейлі взяли участь представники федерального, штатного, повітового та міського урядів, члени Комітету Поневолених Народів та члени Ювілейного комітету

Свято розпочалося внесенням організаційних прапорів ОУН, ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ, Пласту та СУМ-А та відспіванням американського й українського національних гимнів. Проф. д-р М.Богатюк відкрив свято українською та англійською мовоми, згадавши, між іншим, невідрадні обставини, в яких знаходиться син командира УПА Юрій Шухевич, і далі проводив програмою.

Уривки з Послання Глави Української Католицької Церкви Патріярха Йосифа Сліпого відчитали д-р Михайло Логаза українською та інж. О.Грицик англійською мовами. Повставанням з місць та рясними оплесками присутні віддали честь українському Патріярхові. Жіночий секстет „Калина" при православній церкві св. Луки в Сиракюзах під кер. Ольги Масій проспівав „Боже, вислухай благання".

Потім привіт від Ярослава Стецька, голови ОУН та голови Українського Державного Правління з 1941 року прочитала проф. Мотря К.Богатюк. Молоді бандуристки, сестри Христя і Уляна Клюфаси, заспівали у супроводі бандур Г.Китастого „Музичний момент", „Не шкодую за літами" та стрілецьку пісню „Ой, у полі верба". Відтак проф. М. Богатюк представив головного доповідача, автора праць про УПА, в'язня німецьких концтаборів, д-ра П. Мірчука з Філядельфії.

Д-р Мірчук у своїй промові підкреслив традиції, на яких виховувалися воїни УПА та ідеї, за які вона боролися. Всенародний зрив Хмельницького доповідач порівняв з періодом боротьби УПА, коли до боротьби включився весь український народ. „УПА—це феномен історії; це—натхнення до нового змагу за українську правду і волю для молодого українського покоління, яке тепер живе, або ще не народилося".

Місцевий чоловічий хор „Сурма" під керівництвом мгр Марусі Качмар проспівав „Із гір Карпат", „Гей, степами, темними ярами" та „Гей, колись була розкішволя". Мистецьку частину Свята закінчив жіночий секстет „Калина", що проспівав пісні „Зірвалася хуртовина" та „Встає хмара з-за лиману". Під час бенкетової частини Свята представлено чотирьох колишніх членів УПА—Луку Жабича, Михайла Маґеру, Василя і Настю Майковичів.

З привітами на Святі виступали: конґесмен Дж. Ц. Вортлі, стейтовий сенатор Т.Ломбарді, асамблімен М.Зиммер, повітові радні Н Пірро та Е.Раєн, міські радні Е.Новаковські, суддя Р. Сроґі, міський контролер Р.Бернарді та А. Щурик, колишний радний Сиракюз

Бенкет відкрив молигвою о. митрат В.Середович, парох української католицької церкви Івана Хрестителя в Сиракюзах. У Святі взяли участь також сусідні громади: Елмайра, Обурн, Ютика та Амстердам. Чистий прибуток з Свята призначено на допомогу родинам членів УПА та на видання про УПА.

Петро Лісовий.

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

Д-ра МАРКІЯНА МІҐОЦЬКОГО

будуть відправлені

ПАНАХИДИ

26-го грудня 1982 р., в церкві св. Йосафата при 1195 Дуц Авеню, **Трентон, Н. Дж., о год. 10:30 ранку;**

2-го січня 1983 р., в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., о год. 12-ій вполудне.

Просимо про молитви.

Дружина — ЯНКА І ДІТИ

ПОДЯКА

Дня 24-го серпня 1982 року, по довгій і тяжкій недузі упокоївся в Бозі

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДО

бл. п.

ВАДИМ ЛЕСИЧ-КІРШАК

Глибоко вдячні за вияви любови й пошани до Покійного, складаємо щиру подяку всім нашим Рідним, Приятелям і Знайомим, які вшанували Його пам'ять своєю участю в похоронних відправах.

Насамперед дякуємо Високопреподобному о. Севастіянові Шевчукові, ЧСВВ за відправлення всіх похоронних обрядів і за прощальне слово в церкві.

Сердечно дякуємо проф. Григорієві Костюкові, почесному голові Об'єднання Письменників „Слово" за сповнені чуття слова спогаду про Покійного під час Панахиди.

Дякуємо голові Об'єднання „Слово" д-рові Остапові Тарнавському і приятелеві Покійного Дмитрові Косовичеві за зворушливе слово над гробом і під час тризни. Ми щиро вдячні приятелям і товаришам Покійного пп. — Іванові Базаркові, Володимирові Барагурі та Іванові Коровицькому, які промовляли під час тризни, згадуючи Покійного добрим словом.

Ред. В. Барагурі складаємо особливу подяку за поміщення в „Свободі" приятельської згадки про Покійного і звідомлення з похорону.

Ми зворушені численними виявами співчуття наших Приятелів і Знайомих, зокрема Тих, які склали пожертви в пам'ять Покійного на Поминальні Служби Божі та на різні громадські цілі. Працівникам кредитової кооперативи „Самопоміч" у Ню Йорку, Наді Попель з родиною та Олі й Маркові Бачинським щире спасибі за квіти на могилу Спочилого. Зокрема висловлюємо вдячність Ігореві Витвицькому за численні відвідини і велику допомогу, яку Він давав Недужому в шпиталі.

Хай Всевишній винагородить їх всіх своїми ласками.

Дружина — ОЛЕКСАНДРА
Сини — ІГОР І ОРЕСТ з родинами



Ділимося сумною вісткою з Рідними, бувшими Парохіянами, Товаришами і Знайомими, що дня 3-го листопада 1982 р. Б. У Перемишлі помер, по короткій недузі на 72-му році життя

бл. п.

о. МИХАЙЛО ВЕРГУН

СВЯЩЕНИК-ЕМЕРИТ

Похоронений 8-го листопада 1982 р. Б. у гробівці капітули в Перемишлі.

Похоронні Богослуження відслужили 19 священиків.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

За вісткою з Перемишля подав —
РОМАН ТИМЧУК, шк. товариш Покійного
109 E. 2nd St., New York, N.Y. 10009

Загартована вогнем

ВІДНОВА СПАЛЕНОЇ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТА"

Ще й сьогодні, півроку після того, як 18 травня 1982 року вогонь знищив будинок читальні „Просвіта" у Вінніпегу, ніхто не в силі відповісти на питання, хто міг підпалити тоді, вранці, цю найстаршу в столиці Манітоби українську установу і припинити на повних шість місяців її діяльність. Адже читальня не мала ніяких політичних, навіть політиканських афіліацій, гуртувала справді громадян без різниці поглядів і вірування вела чи не єдину у Вінніпегу активну бібліотеку-випозичальню книжок.

„Просвіта" задумує колись мати свій великий і модерний будинок, а покищо зі своєї здорової фінансової господарки щедро жертвувала на наукові й культурні почини своєї громади. Отже, хто мав інтерес перекреслити таку працю читальні „Просвіта"? А, проте, хтось таки мав, і загальна думка схиляється до погляду, що це був таки політичний підпал: активність читальні треба було обмежити, якщо не припинити зовсім.

Та розрахунок підпалювачів був кепський. Після першого шоку від велетенського знищення (залишилися тільки кістяк мурів і, на щастя, відділена окремою стіною бібліотека читальні з приблизно 3,000 книжок) активна завжди управа читальні, підтримана своїм членством, взялася за відбудову свого будинку. Минуло півроку, і на неділю, 14-го листопада ц.р., українська громада Вінніпегу була запрошена на посвячення та відкриття відновленого будинку читальні „Просвіта", сполучене з відзначенням 77-ліття її праці для своєї спільноти.

Доказом того, як зрадила рідна громада з відновлення праці читальні, була переповнена нова світла, покищо без прикрас (всі портрети, картини, герби, куртина і влаштування сцени згоріли ж без решти) заля, хоч квитки були по 10 дол. Були тут і старі члени-піонери читальні, і нові, і найновіші, були її друзі і прихильники, були ті, що вийшли з її Рідної Школи і їх батьки, були й такі, що їх досі читальня рідко бачила, або й зовсім у своїх мурах не бачила. Всі посідали за столи, як родина з нагоди великого свого празника Був і представник уряду Манітоби, міністер природних скарбів та копалень В.Парасюк, син колишніх членів читальні, що й тепер привітав присутніх доброю українською та офіційною англійською мовами.

У залі панував радісний настрій, який збільшило ще й врочисте посвячення Дому, що його доконали спільно, чергуючись в молитвах, отці Р.Кисілевський, парох суєдньої катедри свв. Володимира й Ольги, та настоятель собору св. Покрови у і ПЦ д-р Іван Стус, які співом, зворушливими словами молитов і своїми словами справді додали святковости імпрезі.

Потім зібраних привітав голова читальні Василь Цап і господар свята адв. д-р Сергій Радчук, що зріс у читальні і з неї пішов вгору аж до двократної президентури КУК. Він вміло, переплітаючи жартами, повів дальшу програму, ще раз оправдавши свою репутацію доброго промовця.

У програму ввійшли промова міністра В.Парасюка, привіти обидвох отців і зразкова, коротка та повна інформацій про початки, діяльність і долю „Просвіти" в Україні та в українських поселеннях по світі доповідь професора історії Манітобського університету д-ра О.Геруса; відчитані від багатьох організацій привіти „Просвіті" і, врешті, коротка мистецька програма.

У цій програмі, як і раніше з таких нагод, виступили насамперед учні Рідної Школи при читальні—А.Возняк і М.Супрун—які продеклямували вірш В. Сосюри „Любіть Україну"; Т.Лебедин та К.Сеньків проспівали народні пісні „Несе Галя воду" та „Ой, чорна я си, чорна", а Т.Лебедин продеклямувала гимн „Просвіти" „Не гнути нам голов журбою".

Декляматорів доповнили у програмі відомий наш квартет „Троянда", що проспівав три пісні зі свого багатого репертуару—„Ой, місяцю", „Червона рута" та „Вечор в Карпатах", а на закінчення, хор „Гуслі" (12 юнаків) під батутою М.Залужного проспівав молитву „Благослови, Боже" та народні пісні—„Ой, пущу я кониченька", „Над Прутом" і „Мої ясени". Великий і світлий день читальні „Просвіта" закінчився грімким „Ще не вмерла", що його проспівали хор зі сцени і всі присутні.

Квартетові „Троянда" (Оля Буяр, Наталка Буяр, Ліда Гаврищків і Мирося Паучок) і хорові „Гуслі", які завжди служать своїй громаді і здобувають її щиру симпатію і пошану, таки справді і за ці їхні виступи слід дати окреме признання. А до К.Сеньків прохання: не кидати гри на цимбалах, бо співачок у нас чимало, але дівчини-мистця цимбал таки не видно.

З приємністю подiлили ми втіху Управи та членів читальні „Просвіта" з нагоди їх нового осягу. „Просвіта" житиме і діятиме, бо їй призначена окрема роля у праці нашої вінніпегської української громади для Великої Мети. Щасти Боже

А.Курдидик

Пластуни...

(Закінчення зі стор. 1)

О. Кузьмович у теплих словах подала сильветку покійного приятеля Пласту та свою довголітню співпрацю з ним у Крайовій Пластовій Старшині і в усіх більших пластових акціях.

Після відкриття таблиці, яку по-мистецьки виконав безплатно мистець і пластун Богдан Титла, Л. Баранська з глибоким зворушенням дякувала пластунам, що вирішили утривалити в цей спосіб ім'я її мужа, який стільки серця мав для пластової молоді.

Присутні ще довго не розходились, згадуючи при перекусці минулі роки та всі світла і тіні здобуття цієї української посілости у серці долішнього Мангеттену.

Про те...

(Продовження зі стор. 2)

дарунків, зокрема—для дітей. Будуть вони як і щороку обдаровані забавками, солодким, чоколядами, що опісля, валятимуться на долівках і у вітальнях не одного українського дому. Буде мо сідати до столів, що аж вгинатимуться від обильности страв, та нарікати на те, що „треба буде після свят піти на дієту"...

Наш молодий проповідник не робив таких порівнянь, не згадував про наш егоїзм і ні разу не просив з гордістю „бідного кревного" грошей чи допомоги, як це ми не раз чуємо. Він закінчив своє слово різдвяним привітом для нас від своїх українських парохіян.

Чи можемо ми цей привіт забути?

О-КА

Твереза...

(Продовження зі стор. 2-ої)

який сильно натискав на делегатів Совєтського Союзу. Та лихо в тому, що вони нічого собі не робили: з гострої критики Кемпелмена, і Кінцевий акт внутрі Совєтського Союзу залишився мертвою буквою. Усі Гельсінкські Групи, які мали перевіряти і звітувати про применення Гельсінкських угод у Совєтському Союзі, були переслідувані, а всіх і х-ніх членів поголовно виарештувано.

У IУ Кошику—зброя Заходу

Відносно четвертої частини Гельсінкських угод, IУ Кошика, дужі цікаві думки висловив американський коментатор Браєн Кроз́ієр у листопадовому числі впливового американського консервативного журналу „Нейшенел Рів'ю", що його видає і редагує відомий американський публіцист Віллім Баклі, синдиковані статті якого друкуються у багатьох великих американських часописах і журналах.

У IУ Кошику Гельсінкських угод,—пише він,—находиться зброя, яку ми (ЗСА), якщо не будемо боязками, можемо використати проти Москви. Якщо президент Реґен і державний секретар Шулц підтвердять, що ЗСА готові допомагати тим, хто бажає поробити зміни в червоній російській імперії, то ми (американці) повинні просто видати політичний ультиматум Москві: або давайте негайні і постійно дальші докази, що права людини, застережені Гельсінкськими угодами, ви дотримуєте, або Мадридська Конференція не буде скликана, тим самим Кінцевий акт Гельсінкських угод Заходу уневажнить.

Зокрема країни Заходу повинні відкинути ті приписи в Кінцевому акті, що відносяться до післявоєнних кордонів у Східній Европі. Замість Гельсінкських угод про непорушність післявоєнних кордонів у Східній Европі, ЗСА повинні запропонувати негайно скликати Генеральну мирову конференцію, на якій треба було б порушити всі загарбання Совєтським Союзом чужих територій під час і після Другої світової війни—Потсдам, Ялту, переселення народів тощо.

Для кращого успіху чому б нам не застосувати вілсонізму (тобто точок американського президента Вілсона, що їх він був висунув після закінчення Першої світової війни про самовизначення народів) і самовизначення для поневолених народів у Совєтському Союзі? Подумаймо також над тим, чи не помилку зробив президент Труман, що у Сан Франсіско 37 років тому погодився на те, що Совєтському Союзові признали аж три місця в ОН, замість одного? Чи не повинні ми звернутися до Москви, щоб вона доказала, що Україна і Білорусь є дійсно суверенними і незалежними державами, щоб мати окремі для себе місця в Генеральній Асамблеї ОН? Чи мають вони свої амбасади, посольства, консуляти? А якщо ні, то чому?

Треба добре застановитися над такими і подібними пропозиціями, та мати на увазі, що вони можуть порадувати всіх тих, хто бажає змін за Залізною завісою